

Enig kind en eenling

Autobiografie

Confronterende autobiografie

Enig kind en eenling

*Hoe de dingen kunnen lopen, doordat ze zijn gelopen
zoals ze gelopen zijn.....*

Mikkie

Schrijver: Mikkie
ISBN: 9789402126778
© 2014 Mikkie

Voor mijn kinderen

**“Life can only be understood backwards,
But it must be lived forwards. “:**

Sören Kierkegaard ; 19^e eeuwse Deense theoloog en filosoof.

1

Overpeinzing

*Is het je lot vaak als eenling door het leven te moeten gaan ?
Of heeft het te maken met erfelijkheid ?
Misschien je jeugd, die je grotendeels de rest van je leven
verwerkt?*

- *Erkenning is een primaire behoefte van elk mens.
Slechts weinigen zijn deze behoefte ontstegen.*

*Ouder worden verheldert vaak situaties die zich in je leven
hebben voltrokken.*

*Bij de vraag, waarom dingen zo gelopen zijn zoals ze zijn
gelopen en waarom je bepaalde keuzes in je leven hebt
gemaakt, realiseer je je steeds meer dat die keuze op dat
moment in de situatie van toen voor jou de enige goede keuze
was. Want die keuze maakte je in verband met de ingrediënten
die er destijds voorhanden waren, waaronder dus ook je eigen
gemoedstoestand en welbevinden. Anders zou je die keuze
immers niet hebben gemaakt !*

*Dan rijst de vraag of vrije keuze eigenlijk wel echt bestaat,
omdat die keuze op dat moment voor jou de beste, dus enige
mogelijkheid was. Je maakte hem uit zelfbehoud en de behoefte
het gevoel van zelfrespect en eigenwaarde niet te verliezen.
Een goed overzicht over je situatie was op dat moment niet
mogelijk omdat e.e.a. zich nog niet verder had voltrokken.*

*Waarom ontbreekt het zo vaak aan dat gevoel van
eigenwaarde en zelfrespect?*

Waarom de neiging, eigenlijk tegen beter weten in, om jezelf in dienst te stellen van iets of iemand anders?

Waarom alsmaar dat gevoel van iets te moeten?

Waarom het er bij voorbaat vanuit gaan dat anderen het beter doen?

Je kunt proberen om positief op jezelf in te praten maar dat helpt slechts bij vlagen.

Je vraagt je vervolgens vaak af waardoor dit negatieve zelfbeeld is ontstaan ?

Je signaleert soms met verwondering en met een lichte vorm van jaloezie, hoe anderen regelmatig als vanzelfsprekend zelfbewust reageren op situaties waarin jij meteen in je schulp zou zijn gekropen, of je aangevallen zou hebben gevoeld met daarbij de nodige schuldgevoelens en twijfel aan jezelf. En de neiging om in de verdediging te gaan of dicht te klappen.

Dit alles maakt je dan boos en teleurgesteld in jezelf waardoor het negatieve zelfbeeld weer gevoed wordt.

Want je weet immers; niemand loopt over je heen tenzij je zelf gaat liggen.

Waarom kun je zo moeilijk bij je eigen gevoel komen en niet dichter bij jezelf blijven ?

Zelfs de gevolgdde assertiviteitscursussen hadden weinig baat.

Ook diverse andere vragen dienen zich aan.

Komt het door het enig kind zijn?

Niemand anders dan jij alleen kon het immers gedaan hebben.

Er werd veel op je gelet en je werd bij alles gecorrigeerd of becommentarieerd. Goed bedoeld maar waarschijnlijk ook uit frustraties en perfectionisme van je ouders, zoals later steeds meer duidelijk werd. Moest je in hun ogen tegenover anderen hun ideale, goed gemanierde en goed opgevoede kind zijn?

Of komt het door alle opgedane ervaringen in de eerste levensjaren?

Omstandigheden, waardoor je in die periode vaak in een situatie terecht kwam waarbij je als kind stil en onopvallend

*diende te zijn; je moest je noodgedwongen aanpassen en weinig aandacht vragen.
Kortom er was en is nog vaak het gevoel een eenling te zijn.*

Dit begon al in mijn vroege jeugd.

Door het alcoholprobleem van mijn vader dat zich om de paar maanden manifesteerde, een zo genoemde kwartaaldrinker, waren mijn ouders mijn eerste levensjaren lange tijd gescheiden van tafel en bed.

Aanvankelijk bewoonden zij een prachtig huis in mijn geboorteplaats.

Maar al snel werden door de aan drankverslaving gerelateerde omstandigheden met regelmaat steeds meer bezittingen verkocht, waardoor er uiteindelijk niets meer overbleef en de situatie onhoudbaar werd; wij stonden vervolgens op straat.

Mijn moeder verbleef met mij in de daarop volgende jaren, door toedoen van een respectabele en betrokken heeroom die zich ons lot aantrok, bij diverse vrij welgestelde families. Terwijl mijn vader voor lange tijd grotendeels uit beeld verdween.

Mijn moeder deed bij die families dienst als gezelschapsdame, hoofd van het personeel of als gastvrouw. Zodoende probeerde zij samen met haar kind, dat zij in die eerste jaren vaak Mikkie noemde, het hoofd boven water te houden.

Een klein kind was in deze omstandigheden uiteraard vaak een blok aan het been en werd gedoogd mits men er weinig last van ondervond. Je mocht er dus eigenlijk niet zijn.

Hoe moeilijk dit als moeder moet zijn geweest, besef je later pas goed wanneer je zelf kinderen hebt! Ook begrijp je dan beter waarom zij je destijds nogal eens behoorlijk Spartaans behandelde.

Mijn moeder stond destijds met haar rug tegen de muur en was als de dood dat men haar met haar kind als lastig zou gaan ervaren en dus de deur zou kunnen wijzen. En wat dan? Uiteindelijk werd ze hoe dan ook toch gezien als personeel. Zo leerde ik al vroeg mezelf bezig te houden met de dingen en dieren om me heen, binnen en buiten in de natuur. Speelgoed was bijna niet voorhanden omdat het bij de gastfamilies vaak ouderen betrof.

Soms werd er door hen een speelmoment met kinderen elders voor mij gearrangeerd. Wel aardig en goed bedoeld maar ook moeilijk, omdat alles en iedereen daar voor mij onbekend was en ik me dan angstvallig probeerde aan te passen om geaccepteerd te worden en niet buiten de groep te vallen.

Het omgaan met andere vreemde kinderen was sowieso iets heel spannends, omdat ik niet altijd precies kon inschatten wat er van me werd verwacht. Waar mocht je wel en waar mocht je niet aankomen bij het spelen want het was tenslotte altijd andermans speelgoed en hoe zat het met de onderlinge rangorde ?

Dus steeds weer aftasten in onzekerheid, je bleef uiteindelijk toch een vreemde eend in de bijt en voelde je altijd de mindere.

Daarbij verschilde de omgang met een groep kinderen uiteraard enorm van die met volwassenen, waar ik de eerste levensjaren veel meer mee te maken had gehad en aan gewend was geraakt.

Dit alles is me mijn hele leven blijven achtervolgen, die behoefte om ergens écht helemaal bij te horen.

Ook al ontdek je soms wat raakvlakken, dat gevoel een eenling en anders te zijn blijft bestaan.

Het is vaak alsof je tussen wal en schip bent beland, niet helemaal aan de wal, maar ook niet echt op het schip !

Waar liggen je roots ?

Waarom en waardoor bleef dit gevoel een eenling te zijn bestaan?

Zeker niet door een superieur gevoel tegenover vele anderen in verband met mijn adellijke afkomst.

Maar juist door, als het er op aan kwam, niet echt één van hen te zijn en bij de groep te horen.

Misschien kwam het door die onstabiele kindertijd?

Geen vaste veilige thuisplek zoals ik meestal bij anderen om me heen wel signaleerde, maar het steeds voor bepaalde perioden op verschillende locaties moeten verblijven?

Of het grote verschil tussen de werelden waarin ik leefde, enerzijds de adellijke familie die zich uiteindelijk toch verheven voelde boven het volgens hen gewone volk en anderzijds het in hun ogen eenvoudige leven dat ik later met beide ouders en ook alleen met mijn moeder leidde?

Of, dit alles bij elkaar met de bijbehorende problematische en vaak angstige gebeurtenissen die zich voordeden tijdens de onzekere situaties waarin ik met regelmaat terecht kwam door toedoen van het alcoholprobleem van mijn vader? En daarbij ook nogal eens de confrontatie met minachtende en cynische, als grappig bedoelde, laatdunkende opmerkingen van volwassenen, lijkend op leedvermaak daar men wel wist dat mijn vader een jonkheer was.

Iets dat je als kind natuurlijk niet kunt plaats en je enkel een gevoel van schaamte geeft.

Uiteraard was de houding van het merendeel van de familie ten opzichte van ons vaak erg afstandelijk.

Wij vielen volgens hen immers schandelijk buiten de boot.

Dat zorgde voor het gevoel ook door hen niet volledig geaccepteerd te worden en niet echt bij hen te horen, maar anders te zijn.

*Er is vast sprake van oorzaak en gevolg.
En mijn nu volgende verder uitgekristalliseerde verhaal, een
middel om het doel; antwoord vinden op diverse vragen, te
bereiken.*

2

Vertrekpunt

Laat ik in deze zoektocht naar duidelijkheid en overzicht gewoon eens bij een begin beginnen en de diverse ontstane situaties wat meer onder de loep nemen.

Wat is trouwens het begin ?

Waar begin je bij een poging tot analyseren van een ontstane gevoelsituatie?

Ik heb besloten om dit te doen bij mijn vaders vrij harde jeugdijaren, gerelateerd aan zijn ouders en grootouders met name van zijn moeders kant. Omdat oorzaak en gevolg hier naar mijn mening ook zeker mee van doen hebben.

Mijn moeder, Oostenrijkse van geboorte, bracht daarentegen een vrij gelukkige en stabiele jeugd door met haar jongere zusje en haar lieve moeder.

Ondanks dat haar vader overleed toen zij slechts 8 jaar was. Hij werkte indertijd tijdens de jaren '20 van de vorige eeuw, als rentmeester op een landgoed van een Duitse grootgrondbezitter, aan de Oostenrijks-Tsjechische grens. Deze Duitser was enkel de zomermaanden met zijn gezin aanwezig.

Na het plotselinge overlijden van mijn moeders vader mocht mijn grootmoeder met haar twee dochters in hun woning, bij het landhuis met bijbehorende gebouwen, blijven wonen tot aan haar dood.

Later ging mijn moeder, die erg creatief was, naar de tekenacademie in Wenen alwaar zij zich specialiseerde in modetekenen en illustreren.

Jammer genoeg is er slechts weinig van haar mooie werk, dat ik vroeger ooit heb gezien, op enkele kleine pentekeningen na bewaard gebleven.

Naar eigen zeggen heeft zij ze later allemaal vernietigd omdat het volgens haar idee niet goed genoeg zou zijn. Dit vond ik vreemd.

Mijn vader echter, geboren in 1918, kreeg in zijn jeugd met name van zijn moeder erg weinig affectie en bescherming.

Zijn ouders kwamen beiden uit een vermogende, respectievelijk ; adellijke en aristocratische familie.

Deze families hadden hun geld onder meer in voormalig Nederlands Indië vergaard met hun theeplantages en het bekleden van juridische overheidsfuncties. Later in het bankwezen.

Met name het gezin van mijn vaders moeder kende weinig aandacht voor het kind als individu. Er heerste bij deze overgrootouders algemene opvoedkundige en educatieve discipline. De van mijn grootmoeder in het Frans en Nederlands volgeschreven schriftjes, tijdens hun diverse culturele Europese stedentrips in haar jeugdijaren, zijn hier stille getuigen van.

Dit impliceerde waarschijnlijk dat mijn vader en zijn jongere broer als kind vaak weinig warmte en genegenheid van hun moeder ondervonden, daar zij dit zelf naar het leek, ook weinig had gekend. Voor haar jongste zoon had ze iets meer gevoelens en deze heeft ze dan ook haar hele verdere leven aan zich proberen te binden. Toen hij echter na zijn 40e voor zichzelf koos en trouwde, viel hij in ongenade.

De afstand tussen kinderen en hun ouders, was in die tijd groot.

De drie jongens moesten bijvoorbeeld als jonge kinderen, zoals wel vaker gebruikelijk was, aan tafel tijdens de maaltijden blijven staan, terwijl er door de volwassenen enkel Frans werd gesproken. Of zij aten vooraf met het personeel in de keuken.

Van warmte en empathie was bij hen dan ook amper sprake. Men had voor de jongens, toen zij nog zuigeling waren, een min; een vrouw die hen tegen betaling borstvoeding gaf. En later waren er voor hun verdere verzorging de zogenoemde kindermeiden.

Het leek vaak alsof de kind-ouderrelatie vooral gebaseerd was op angst.

Zo vond ik bij toeval een briefje van mijn vader als 7 jarig jongetje aan zijn moeder waarin duidelijk het ontzag, maar ook de angst voor het ouderlijk gezag doorklinkt.

Hij bood hierin zijn verontschuldigen aan voor ongehoorzaamheden die hij, buiten een keer zijn tong uitsteken, niet eens exact kon benoemen, in de hoop dat :
“U moeder, die zo goed voor mij zijt, mij zult willen vergeven.”

Uiteraard moet dit worden gezien in het tijdsbeeld van toen, maar desalniettemin was het schrijnend!

De positie van mijn vaders vader werd behoorlijk afhankelijk van zijn vrouw, doordat het grootste gedeelte van mijn grootvaders vermogen begin 20e eeuw verloren ging aan een enorme investering in de bouw van een, voor die tijd super moderne, elektrische vlasfabriek.

Ook al zijn broers hadden hun kapitaal hierin gestoken. Later zou blijken dat zij allen waren opgelicht door een Duitse adviseur die hen enthousiast wist te maken voor een niet rendabele productie.

Want van zaken doen hadden deze vermogende heren destijds totaal geen kaas gegeten. Het gezamenlijke verlies kan beraamd worden op bijna 5.000.000 gulden. Voor die tijd, vlak na 1900, een enorm bedrag.

Mijn grootmoeder heeft echter nog tot op hoge leeftijd goed van haar vermogen, haar ouderlijk zomerverblijf annex boerderij met flink wat grond en verpachte boerderijen, kunnen leven. Ondanks dat de kapitale villa van haar ouders, zwaar gemeubileerd en vol met antiek en kunst, ook uit voormalig Nederlands Indië, totaal was afgebrand.

De ontstane afhankelijke financiële positie van mijn vaders vader ten opzichte van zijn vrouw, zorgde er voor dat zij die toch al een dominante geaardheid had, zich erg superieur gedroeg.

In het Gelderse dorp waar zij woonden bekleedde mijn grootvader een burgemeestersfunctie, in die tijd slechts een erebaan met vooral aanzien.

Hij was zachtaardiger maar kende wel driftbuien. En hij stelde zich in zijn gezin vaak wat afzijdig en ook wat slap op. Zijn verantwoordelijkheden lagen immers buiten de deur en het is denkbaar dat hij zijn vrouw niet tegen de haren in wilde strijken.

Zo deed zich de situatie voor dat mijn vader in 1924 als zes jarige en oudste zoon, de eerste klas van de lagere school (groep 3) ging bezoeken. Hij werd door zijn moeder geplaatst bij de nonnen van de toenmalige katholieke meisjesschool in het dorp, ondanks dat jongens en meisjesscholen in die tijd nog zeer streng gescheiden waren. Ook moest hij daarbij vaak een Lederhose dragen; erg praktisch. Welk Nederlands jongetje droeg toen in 1924 überhaupt een Lederhose ?!

Mijn grootmoeder ging er vanuit dat een lagere schoolperiode bij de nonnen en tussen de meisjes meer beschaving met zich mee zou brengen dan het onderwijs op de jongensschool in hun dorp.

Jaren later, zat ik tot klas vier op diezelfde meisjesschool. En toen nog wist men mij over dit voorval te vertellen. Zelfs de juffrouw, die mijn vader in die eerste klas als leerkracht heeft gehad, heb ik destijds meerdere malen bezocht. Zij had voor mij nog een oude schoolfoto waarop mijn vader keurig met de armen over elkaar, alleen in de bank vooraan in het grote klaslokaal, met meer dan 40 meisjes in de ouderwetse schoolbanken zat.

Ook de regelmatig te dragen Lederhose, die daarbij nog eens veel te groot was, vonden vooral de jongens van de nabijgelegen jongensschool hilarisch.

Zo liepen zij mijn vader vaak dagelijks van en naar school achterna en gilden daarbij: “Ha ha, het jungske van de burgemeester is ’n mietje en heit de boks afzakke ! “
Zijn moeder werd daar niet warm of koud van maar liet hem daarom bij tijd en wijle door een chauffeur met de auto van en naar school brengen. Dat het voor mijn vader in die periode moeilijk vriendjes maken was, laat zich raden.

Nog een memorabel voorval was het Sinterklaasfeest in het toen nog kleine dorp.

Sinterklaas op zijn schimmel, vergezeld door een gevolg van zwarte Pieten, werd door de burgemeester, mijn grootvader, ontvangen op de ophaalbrug voor het kasteeltje, dat destijds als gemeentehuis diende.

Alle kinderen en hun ouders uit het dorp waren aanwezig. In die tijd was de spanning omtrent dit evenement voor de kinderen te snijden daar zwarte Pieten nog vaak als de strenge knechten van Sinterklaas werden gezien, die stoute kinderen erg konden bestraffen.

Mijn vader mocht/moest vooraan staan bij zijn vader, terwijl deze de Sint met zijn Pieten in hun dorpsgemeenschap verwelkomde.

Op de vraag van de Goed Heiligman of alle kinderen wel zoet waren geweest, werd mijn vader plots door een zwarte Piet beet gepakt en tot grote schrik van alle kinderen en vooral van hem zelf, als kennelijk grappige act voor het algemeen genoeg, in de zak gestopt. Met daarbij de mededeling, dat deze ondeugende knaap mee naar Spanje zou worden genomen.

Mijn vader, toen nog een “gelovige”, deed het daardoor vrijwel meteen in zijn broek.

Niet alleen zijn broek maar ook de zak werd klets nat. Onder daverend gelach van alle omstanders, bevrijdde men mijn vader na korte tijd weer uit zijn benarde positie met de mededeling dat het hier enkel een grap betrof maar dat dit

heus zou kunnen gebeuren wanneer kinderen niet braaf genoeg zouden zijn!

Welk een gevoel van onveiligheid tegenover zijn ouders die dit toestonden maar ook de angst en schaamte die dit alles met zich mee bracht, beseften mijn grootouders dus kennelijk totaal niet. Het was immers maar een grap.

Ook stonden zij niet stil bij de gevolgen hiervan in de relationele sfeer bij de kinderen onderling.

Want wat was dat toch weer lachen om het jungske van de burgemeester!

Maar volgens de overleveringen van mijn vader werd ook zijn iets jongere broer niet altijd ontzien.

Op diens communiefeest, toen nog een enorm feestelijk gebeuren bij katholieken, kwamen er na afloop van de kerkdienst diverse genodigde familieleden, vrienden en kennissen op visite om de communicant te feliciteren. Uiteraard werden daarbij de aangepaste cadeaus overhandigd zoals een missaal, rozenkrans, wijwaterbakje en deeltjes van de kinderbijbel. Ook een blauw geëmailleerd borstspeldje met de afbeelding van de heilige maagd Maria, ter bescherming van de communicant, mocht daarbij zeker niet ontbreken en werd uiteraard meteen bevestigd aan zijn onderhemdje.

Gelukkig waren er ook nog enkele aardige gasten die de feesteling verblijdden met wat speelgoed.

Na het begroeten en in ontvangst nemen van alle felicitaties werd de communicant te kennen gegeven nu maar te vertrekken en zich buiten verder te vermaken zodat de gasten verder ongestoord met elkaar konden converseren. Zo belandde deze feesteling na wat omzwervingen, hij deed er verder immers toch niet meer toe, in de kloostertuin van het naburige nonnenklooster.